

درس چهاردهم

«راز زندگی»

آموختنی‌ها

۱. آشنایی با نونهال از شعر نثر
۲. توجه کردن به زیبایی‌های زندگی و تقویت روحیه مثبت اندیش
۳. آشنایی با آرایه «شخصیت بخش» یا «تشخیص»
۴. آشنایی با آرایه «مناظره»
۵. آشنایی با «قصه‌های پوره»، «مهدی آذریزی» و کتاب «مرزبان نامه»
۶. شناخت راهکارهایی جهت درست‌نویسی و تقریب‌دهی

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

بازار: پارچه فروش

ثواب: پاداش کار نیک

بی‌انصافی: بی‌عدالتی...

کلمات متضاد

درون = برون

کلمات هم‌خانواده

مناظره، منظره، نظر، نظارت، منظور

بی‌انصافی، منصف، انصاف، انصافانه

متأسف: شرمنده

هم‌نوع: همانند، هم‌شکل

دوره‌گرد: فروشنده بدون محل کسب و در حال حرکت

شکفتن = بستن

متأسف، تأسف، اسفناک

متشکر، تشکر، شکر، شاکر

غنچه با ناراحتی گفت: زندگی نخندیدن و در گوشه‌ای تنها نشستن است.
گل با خنده گفت: به راستی که زندگی مانند شکفتن یک گل است و گفتن رمز و راز با زبان سبز
مانند برگ گل‌ها و درختان است.

هیچنان گفت و گوی غنچه و گل از درون باغچه شنیده می‌شد.
نظر تو چیست؟ به نظرت کدام یک از آن‌ها درست گفته‌اند؟ من که فکر می‌کنم گل به راز زندگی
پی برده است و به آن اشاره کرد. بالاخره او گل است و از غنچه تجربه بیشتری دارد.

بخوان و بدان

آرایه‌ی تشخیص یا جان‌بخشی به انشیا (جاندار پنداری)

هر گاه نویسنده یا شاعر برای زیباتر شدن سخن خود، ویژگی‌های انسانی را به غیر انسان نسبت دهد، از آرایه‌ی شخصیت بخشی
یا تشخیص استفاده کرده است.

مثال: شب ز اسرار علی آگاه است.

در این مثال شاعر، شب را مانند انسان آگاه پنداشته است و ویژگی آگاهی که مربوط به انسان است را به شب
نسبت داده است.

مناظره

گاهی در شعر شخصیت‌های انسانی و غیر انسانی به صورت پرسش و پاسخ و یا بحث و مجادله، با هم به گفت‌وگو می‌پردازند که به
آن «مناظره» گفته می‌شود. مناظره؛ یعنی نظرخواهی. شخصیت‌های انسانی و غیر انسانی هر کدام در مورد موضوعی خاص، نظر خود
را بیان می‌کنند. مانند؛ شعر راز زندگی
پروین اعتصامی، در سرودن مناظره، شهرت زیادی دارد. ★

یکی از راه‌های درست نویسی و تقویت املا، شناخت کلمات تنوین دگر در زبان عربی است که در زبان فارسی کاربرد دارد. مانند: تقریباً، حتماً، ... و همچنین شناخت کلماتی است که پایان آن‌ها صدای «آ» می‌دهد ولی به صورت «ی» نوشته می‌شود. مانند: حتی، الف: پنج کلمه بنویس که مانند کلمه‌ی «حتماً» آخر آن تنوین داشته باشد.

ثانیاً

یقیناً

قطعاً

بعداً

اولاً

ب: پنج کلمه بنویس که مانند کلمه‌ی «عیسی» نوشته شود.

مصطفی

مرتضی

موسی

صغری

کسری

واژه‌ی «کسرا» فارسی شده‌ی «کسری» بوده که بهتر است در زبان فارسی به صورت «کسرا» نوشته شود، ولی در هر دو صورت درست است.

نکته

پ: غلط‌های املایی به کار رفته در هر عبارت را اصلاح کن و شکل صحیح آن را در جای خالی بنویس.

۱) خیلی معذرت می‌خواهم تو را تنها گذاشتم. (معذرت...)

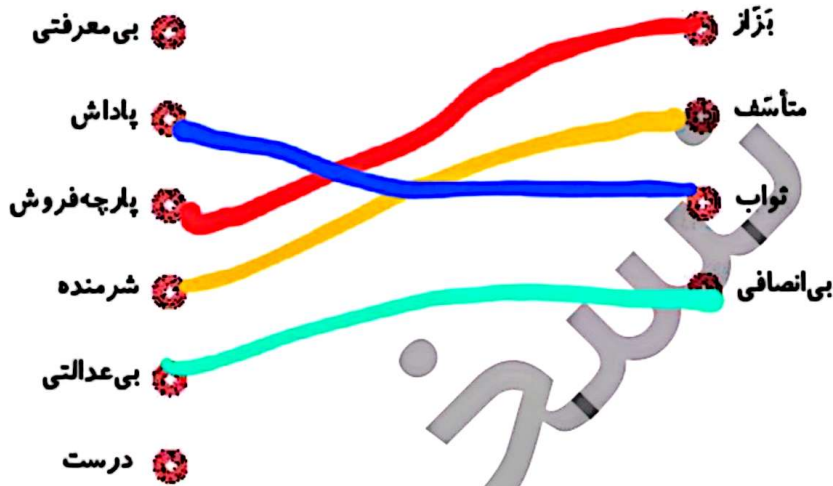
۲) از لطف شما متشکرم. رازی به زحمت نیستم. (...رازی)

۳) از جوانمردی تو سپاس‌گذارم و دعاگو خواهم شد. (...)

سپاس‌گذارم

۱ معنای هر واژه را از ستون مقابل، به آن وصل کن. (دو مورد، اضافی است.)

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: یکی دو پیرهن بیشتر پاره کردن، کنایه از «رشد زیاد، است.» کنایه از با تجربه تر بودن

ب: زندگی، شکفتن است؛ یعنی «نو شدن و شروع دوباره.»

۳ کنایه‌ی به کار رفته در جمله‌ی زیر را معنی کن.

زندگی، گوشه‌ای درون خود نشستن است.

کنایه از غم، دلتنگی و تنهایی است

۴ کدام یک از واژه‌ها و ترکیب‌های مشخص شده در متن زیر، نهاد، نیستند؟

«حق با تو است که کمک کردن به هم‌نوع، کار پسندیده‌ای است و ثواب هم دارد اما از این متأسفم که اسب من دیشب گاه و جو نخورده و بار گذاشتن روی او بی‌انصافی است.»
ثواب، گاه و جو.

۵ توضیحات زیر، در مورد کیست؟

«وی از شاعران برجسته‌ی دوران انقلاب اسلامی است و موفق به کسب جایزه‌ی «مرغ آمین» در سال ۱۳۶۸ شد.»
 قیصر آمین پور

۶ در کدام نوع نوشته باید مطالب اصلی متن ذکر شود و از گفتن جزئیات پرهیز شود؟

خلاصه نویسی

با توجه به سؤالات داده شده پاسخ مناسب را انتخاب کن.

الف: در کدام گزینه، شخصیت بخشی دیده نمی شود؟

(۱) گل به راز زندگی اشاره کرده است.

(۲) غنچه با دل گرفته گفت.

(۳) گل به خنده گفت.

(۴) زندگی لب ز خنده بستن است.

ب: کدام گزینه، نمی تواند شروع یک مناظره، باشد؟

(۱) به نومیدی، سحرگه گفت امید که کس نلسازگاری چون تو نشنید.

(۲) بلبل آهسته به گل گفت: شبی که مرا از تو تمثایی هست.

(۳) در دست بانویی، به نخی گفت سوزنی کای هرزه گرد بی سر و بی پا چه می کنی؟

(۴) ای خوشا سودای دل از دیده پنهان داشتن میبک تحقیق را در دفتر جان داشتن

پ: در مصراع «غنچه با دل گرفته گفت»، نقش دستوری «غنچه»، چیست؟

(۱) صفت

(۲) نهاد

(۳) مفعول

(۴) فعل

ت: در کدامیک از گزینه های داده شده آرایه «تشخیص»، دیده می شود؟

(۱) باغ بی برگی که می گوید که زیبا نیست؟

(۲) به شکوفه ها به باران برسان سلام ما را.

(۳) عییم مکن که آهوی مردم (مردمک) ندیده ام.

(۴) به دشت پر ملال ما پرنده پرنمی زند.

حکایت زیر را خوانده و به سوالات مربوط به آن پاسخ بده.

۸

اسکندر رومی را پرسیدند: «دیار مشرق و مغرب به چه گرفتگی که ملوک پیشین را گنج‌ها و عمر و ملک و لشکر بیش از این بوده است و ایشان را چنین پیروزی، میسر نشده؟» گفت: «به یاری خدا هر مملکتی را که گرفتم مردمش نیاز مردم و نام پادشاهان جز به نیکویی نبردم.»

«کلیستان سعیدی باب اول با اندکی تغییر»

الف: تفاوت پادشاهان دیگر نسبت به اسکندر رومی در چه چیزهایی بود؟

اسکندر پس از تصرف هر مملکتی مردم آن ناحیه را مورد آزار و اذیت قرار نمی‌داد و از پادشاهان قبلی به بدی یاد

ب: کدامیک از واژه‌های حکایت، مترادف واژه‌ی «ممکن» است؟ نمی‌کرد

میسر

پ: دلیل موفقیت اسکندر در چه بود؟

خدا را به یادآوردن، دوری از مردم آزاری و بدنام کردن پادشاهان دیگر

ت: رفتار پسندیده با مردم و بدگویی نکردن از گذشتگان چه تأثیری بر زندگی انسان دارد؟

بر عهده دانش‌آموزان

۱. ملوک: پادشاهان

فارسی ششم دبستان

